

Elsőtáborosként Tarjánban

Tizennégy éves korom óta érdekel a csillagászat, azóta kémlelem az eget, de a sors úgy hozta, hogy most először kerültem olyan társaságba, akiket ugyanez érdekel.

Kedves túratársamnak, Bereczki Gyula bácsinak köszönhetem ezt a szerencsét. Ő mesélt nekem erről a találkozóról, és elhívott Tarjánba. Nagy izgalommal készültem erre a sokat ígérő eseményre. Deli Tamás barátunk naponta bombázott olyan levelekkel, hogy még hány nap van vissza Tarjánig. Gondoltam, ha már megyek, hasznossá teszem magam, így készítettem néhány gótbetűs feliratot Meteor '08 Távcsöves Találkozó címmel.

Így hát július 31-én útnak indultam Tarján felé. A recepción kaptam egy papírt, amit a kocsira kellett kitenni, hogy kizárólag csillagászati célból hajthatok be a tábor területére.

A kocsmát alig találtam meg, olyan üres volt. Hát még soha életemben nem jártam olyan táborban, ahol a megfelelő intézmény körül ilyen kevés az ember. Attila humoros megnyitója megadta az alaphangulatot. Ügyes fordulattal megmagyarázta, hogy azért van gótbetűs felirat, mert a Német Nemzetiségi Tábor területén vagyunk.

Délután egy-két érdekes előadásból tájékozódhattam arról, hogy milyenek voltak a régebbi táborok. Sok érdekes fotót láttam az elmúlt egy év eseményeiből. Külö-

„Nehogy mellé üss, Gyula!” Deli Tamás és Bereczki Gyula kiépítik észlelőhelyük áramellátását

nös érdeklődéssel figyeltem, hogy milyen programok várhatóak jövőre, a Csillagászat Nemzetközi Évében. Nagyon tetszett a Meteorral a világ körül akció. Számomra minden újdonságnak számított. A közvetlen vezetőségen kívül kb. két embert ismertem, így nem volt nehéz dolgom, hogy megszorozzam csillagászok ismerőseim számát.

Az észlelőreten térdig érő fű fogadott minket. Ez főleg akkor volt zavaró, amikor leszállt a harmat. Felért egy lábmosással, ha az ember végig ment a területen.

Megérkezett a recepció sátor. A hegyhátsálikat sokan segítettek a kulcsfontosságú objektum felállításában

Az előadások helyszíne az ebédlő volt

Vacsora után kezdődtek az izgalmak. Távcsovek tömkelege jelent meg a virágzó réten. Nekem újdonság volt a modern technika, hogy a számítógép monitorján bejelölhető a keresett objektum, és a távcsovet automatikusan odavezérli. Én még ott tartottam, hogy kézzel keressük meg azt, amit meg szeretnénk nézni. Lenyűgözött észlelőtársaim (Deli Tomi és csapata) tudása a gömbhalmazokról, távoli galaxisokról, ködökről. Hogy képesek annyi számot megjegyezni? Az ég gyönyörű csillagos volt, végighúzódtott fejünk felett a Tejút sávja, bár a nyugati látóhatárt Tatabánya fényszennyezése kissé elrontotta a látványt. A többiek szerint nem volt túl jó az ég, de mélyég-objektumok észlelésére alkalmas. Természetesen a Jupiter volt a sláger, hisz a Nyilas csillagképben már kora este ott ragyogott. Sok gömb- és nyílthalmazt megkerestünk. Az M13-mal kezdtük a Herkulesben. Nagyon tetszett a Macskaszem-köd, és a Lyra-gyűrűsköd (M57). A Dumbbell-ködnek (M27) olyan alakja volt, mint egy almának, amibe beleharaptak. Megvizsgáltuk a Kiszóka és a Nyíl csillagképek környékén található látványosságokat is. Egy kisebb távcsovel megkerestük a Perseus-ikerhalmazt. Egy kedves barátom azt mondta róla, hogy olyan, mint egy fekete bársonyra kiborított ékszerdoboz.

A Hattyú fejről (Albireo) nem is gondoltam volna, hogy milyen szép, színeiben is eltérő kettőscsillag. Az ϵ Lyrae dupla kettősét is megszemléltük a távcsovel. Nagyon hálás vagyok barátainak, hogy ennyi szépséget mutattak nekem.

Közben az idő erősen haladt. Egyre nehezebb volt nyitva tartanom a szemem. Kis csapatunk már korán (2 körül) befejezte az észlelést, mivel kellett az „energia” a másnapi napfogyatkozáshoz. Én maradtam, és a fejem fölé boruló csillagos ég alatt aludtam, mert nincs annál csodálatosabb a világon. Szerencsére senki nem lépett a fejemre.

Augusztus 1. Nagy kaland volt ez a nap. Napfogyatkozás! Igaz, hogy csak kb. 20%-os, de számomra mégis újdonság, mert távcsovel még sohasem figyelhettem meg. Társaságunk felidézte az 1999-es „nagy” napfogyatkozás élményeit, ami annak idején bennem is igen mély nyomot hagyott.

Szöllösi Attila próbál felkészülni a fogyatkozásra a tarjáni észlelőréten – elkelt az esernyős segítség

A kaland azzal kezdődött, hogy beborult az ég, és esett az eső. Attila a reménytelenül sűrű időben kezembe nyomott egy napnéző szemüveget. Az előadóban megnéztünk egy filmet a Napról. Legalább filmen lássuk! Majd a vezetőség megszakította az adást, hogy a legfrissebb meteorológiai jelentésről tájékozódhassunk. Ebből kiderült, hogy Magyarországon mindenütt süt a Nap, csak pont ebben a térségben, ahol mi vagyunk, nem... Még nyugat felé is derültebb a helyzet! Mihályfi Tomi barátunk gondolt egyet. Neki a távcsove a kocsiban, induljunk azonnal! Van még háromnegyed óránk, azalatt egész messze el lehet jutni az autópályán. Így hát útnak indultunk. 140-nel száguldottunk, menekülvén a felhők elől, kergettük a Napot! Áthajtottunk egy

esőfüggönyön. A remény hal meg utoljára, nagy optimizmussal mentünk tovább, és lyukat véltünk felfedezni a felhőben. De minden lyuk délebbre volt! Így elhagytuk az autópályát, és láss csodát, kisütött a Nap! Persze térképünk nem volt. Minek az?... Egy Bezi nevű települést neveztünk ki észlelőhelynek. Felállítottuk a távcsövet is. Akkor már a Hold elkezdett egy falatot kiharapni a Napból. Néha jött egy-egy felhő, de ennek ellenére többfajta nagyítással észlelhettük a napfogyatkozást. Nem gondoltam volna, hogy a 20% ilyen kicsi! Még a napvédő szemüvegemnek is hasznát vettem. Közben a „Ráfekszik a Nap a Holdra” című, kissé pajzán dalocskát dúdolgattam. Telefonon tartottuk a kapcsolatot a táborban maradottakkal. Azért ők is láttak valamit, de mi jártunk jobban. Megvártuk az utolsó percet is, ahogy a Hold elhagyta a Napot, majd szép nyugodtan, már nem 140-nel visszahajtottunk Tarjánba, és még az ebédre se maradtunk le.

Délután előadásokat hallgattunk. Sok szó esett a fényszennyezésről. Legtöbbjük üstökösökről szólt. Sárneckzy Krisztián előadása már nem volt olyan látogatott, mivel aznap épp ő volt a harmadik, aki a Holmes-üstökösről beszélt. Boros-Oláh Mónikát sajnáltam, mert mire ő sorra került, már sötét volt, és a társaság java már a távcsövek körül babrált.

Ez az este felejthetetlen volt számomra. Legalább kétszer annyi távcső volt a virágzó réten, mint tegnap. Lépni alig lehetett, nyüzsögtek az emberek. Csak úgy zsongott a környék! Kis piros lámpácskák mozogtak mindenfelé. Fantasztikus volt! Deli Tamásék megkeresték távcsővel a lenyugvó Nap mellett a Vénuszt. Ez azért tetszett, mert szabad szemmel nem lehetett látni.

Az este slágere ismét a Jupiter volt. Minden távcső őt vette célba. Ennek az volt az oka, hogy az Io igen közel tartózkodott bolygójához, sőt elé is mászott, és árnyékot is vetett rá! Ezt a folyamatot minden amatőr előszeretettel figyelte. Sajnos néha felhők zavarták meg az észlelést, de azért láttunk valamit az Io árnyékából.

Megkértem csapatunkat, hogy keressék meg nekem a Neptunuszt és az Uránuszt, mert ezt a két bolygót még sohasem láttam. Az akció igen jól sikerült, rengetegen sorakoztak a távcsöveinknél, mivel egyik kollégánk hangos felkiáltással közölte, hogy milyen égitest látható a „sorsátor melletti távcsőnél”. Megnéztük az Andromeda-ködöt és két kísérő galaxisát is (M31, M32, M110). Ma is gyönyörködtünk a Perseus-ikerhal-mazban és több olyan objektumban, amit már tegnap is megkerestünk. Ha feltűnt egy meteor, nagy morajlás követte. A morajlás mértéke és a meteor fényessége egyenes arányban állt egymással. Ma már bábtrabb voltam, több távcsőhöz is odamentem, hogy vajon mások mit észlelnek.

A találkozó egyik érdekessége volt Mucsi Dezső tükrös binokulárja, mely 2 db 200/930-as főtükörrel készült, és 30–100x-os nagyítással használható

Augusztus 2. A mai nap szenzációja a „Mutasd meg távcsövedet” akció volt. A legnagyobb sláger pedig egy fotel, ami egy binokulárral együtt forgott az észlelés irányának megfelelően. Rengeteg embert vonzott ez az érdekesség.

Ebéd után következett a csoportkép. Hangosbemondó nem lévén, különböző zajkeltő eszközökkel trombitálták össze a népet (kihasználtam az alkalmat, és fűszálon

„Csillagászati” táncház gyerekeknek

fütyültem). Hiába, 300 embert elég nehéz egy nyábjba terelni.

Az asztrobazárból sajnos kimaradtam, mivel vállaltam, hogy táncházat vezetek a gyerekeknek. Kicsit csalódtam, hogy igen kevés gyerek jött el a „csillagászati” táncházba. Jövőre majd másképp szervezzük!

Délután ismét előadásokon vehettünk részt, az este azonban már szomorúan alakult. Viharfelhők érkeztek. Mindenki pánikszerűen összecsomagolta a távcsövét,

Tarjáni képek, videók, adatok

Az MTT '08-ról további felvételeket mutatunk be képmellékletünkben. Több száz kép került fel honlapunk (www.mcse.hu) galériájába. A tábor előadásairól, továbbá az idén is igen sikeres „Mutasd meg távcsöved!” akcióról videók készültek, melyek megtekinthetők az MCSE-honlap médiatárában. Mindezek alapján azok is bőven szerezhettek benyomásokat az idei táborról, akik nem tudtak részt venni rajta.

Az idei táboron ismét rekordot döntöttünk, ami a résztvevők számát illeti: a vendégkönyv

Hingyi Gábor és Görgei Zoltán gyimesi népzénet játszik

kiürült a rét. Sokan hazaindultak. Az eső is rákezdte. Nem sokáig esett, de a csillagok eltűntek. Nem is bújtak elő hajnalig. A kocsmában rázendített az ütőgardon és a furulya. Mulatás foszlányai hallatszottak a távolban. Kiseb csoportok itt-ott beszélgettek, borozgattak, de a rét már üres volt. Csak én voltam ott, hogy még utoljára magamba szívjam az éjszaka illatát. Hajnalban, amikor újra megjelentek a csillagok, már fent volt az égbolt medalionja, a Fiastyúk is, de már senki nem volt rá kíváncsi.

Szép volt ez a pár nap. Emlékként még ma is ki van rakva a kocsiban az MCSE behajtási engedély. Azóta bárhol is parkolok, ezt mindenütt csillagászati céllal teszem!

Kerényi Lilla

tanúsága szerint 316-an vettek részt az MTT '08-on. A résztvevők távcsöveit az 1998-as és a 2003-as tábor után ismét összeírta Keszthelyi Sándor. Összesen 213 különféle műszert hoztak el gazdáik (1998-ban 56, 2003-ban 103 távcsövet hoztak el tulajdonosaik). A lista nemcsak tanulságos, de igen terjedelmes is, ezért közlésére nem vállalkozhatunk a Meteorban. Novemberi számunk megjelenésével egy időben azonban a lista felkerül a www.mcse.hu távcsöves rovatába, ahol bárki tanulmányozhatja.

Mzs